

Załącznik do Uchwały Nr 1
samorządu mieszkańców wsi Jerzmanowa
z dnia 17.09.2008 roku

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI JERZMANOWA

Położonej w gminie wiejskiej Jerzmanowa na Dolnym Śląsku

Na lata 2008 - 2015

Opracowany zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i AGENDY 21

Autorami Planu Odnowy Miejscowości Jerzmanowa są jej mieszkańcy, którzy poświęcili czas i zaangażowali się w bezpośrednią pracę nad jego opracowaniem

Plan Odnowy Miejscowości Jerzmanowa powstał dzięki zaangażowaniu, poświęceniu czasu i wiedzy osób reprezentujących społeczność naszej wsi. W odpowiedzi na prośbę Rady Sołeckiej i władz Gminy, wzięliśmy udział w warsztatach. Podczas spotkań mieszkańcy reprezentujący społeczność lokalną, lokalnych liderów, radnych i przedsiębiorców sami opracowali Plan, korzystając jedynie z pomocy zewnętrznych konsultantów i moderatorów.

W spotkaniach
wypracowujących niniejszy dokument
udział wzięła 18 osobowa grupa
aktywnych mieszkańców

Pomocy w postaci moderowania prac warsztatowych oraz redakcji dokumentu udzielił nam Łukasz Żuber (Chojnów tel. 0603 335 453, e-mail: lukasz-zuber@tlen.pl), w imieniu Agencji Rozwoju Regionalnego ARLEG z Legnicy - na podstawie umowy z Gminą Jerzmanowa.

Metodyka pracy nad dokumentem to autorska metoda opracowana przez Łukasza Żubera i Andrzeja Ruszlewicza na podstawie materiałów UMBRELLA PROJECT UNDP.

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	4
Informacje ogólne	
Metoda pracy	
CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	9
Opis ogólny miejscowości	
Położenie, przynależność administracyjna, zaludnienie	
Historia miejscowości	
Przestrzenna struktura miejscowości	
Planowane kierunki odnowy miejscowości	
Wizja odnowy miejscowości Jerzmanowa	
Cele odnowy	
Powiązanie z planami i działaniami realizowanymi w gminie	
INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	13
Zasoby przyrodnicze	
Dziedzictwo kulturowe	
Obiekty i tereny	
Infrastruktura społeczna	
Infrastruktura techniczna	
Gospodarka i rolnictwo	
Kapitał społeczny i ludzki	
OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ MIEJSCOWOŚCI	19
Analiza SWOT	
Problemy rozwoju miejscowości	
OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ	21
Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia	
Szacunkowy koszt realizacji	
REALIZACJA PLANU	28
Zasady realizacji planu	
Sposoby monitorowania, oceny i aktualizacji planu	
Komunikacja społeczna	

WSTĘP

Informacje ogólne

Plan Odnowy Miejscowości Jerzmanowa powstał jako odpowiedź na potrzebę zdefiniowania kierunków dalszego rozwoju naszej wsi, a także sprostaniu wyzwaniom, które stawiane są szczególnie małym miejscowościom w dobie XXI wieku.. Podczas opracowania Planu przyjęliśmy, że będą nami kierowały dwa podstawowe uwarunkowania:

- o Zasady zrównoważonego rozwoju.
- o Zasady Agendy 21.

Zasady zrównoważonego rozwoju zostały przez nas wszystkich ustanowione w 1997 roku, w którym przyjęliśmy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej. W art. 5 Konstytucji jest zapisane: "Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju". "Władze Publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom" (art. 74). Idea zrównoważonego rozwoju wynika z konieczności sprostania wyzwaniom nowego tysiąclecia. Po żywiołowym rozwoju przemysłowym, nieograniczonym korzystaniem z zasobów naturalnych i beztróskim zanieczyszczaniu i przekształcaniu środowiska przyrodniczego, przyszedł czas na refleksję i zmianę postaw. Zauważyliśmy, że prawa rządzące światem żywym w równej mierze dotyczą nas jak i każdej żywej istoty na naszej planecie. Po zachwycie rozwojem technologii i okresem wiary, że nasz umysł pozwoli nam panować nad prawami natury wiemy, że zbliżają się granice, których nie możemy przekroczyć. Życie bez wody zdatnej do picia, gleb dających nam bezpieczną żywność, czy roślin odnawiających zasoby tlenu jest niemożliwe. Ten uproszczony przykład to tylko niewielki ułamek skomplikowanych powiązań i zależności między człowiekiem a innymi organizmami i zjawiskami warunkującymi życie na Ziemi.

Przyjęta przez nas zasada **zrównoważonego rozwoju to zgoda na rozwój gospodarczy i społeczny w harmonii z poszanowaniem przyrody**. Granicą podejmowanych działań powinno być zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Podstawowa zasada zrównoważonego rozwoju "myśleć globalnie, działać lokalnie" powinna przejawiać się we wszystkich naszych działaniach, także polityków i władz. Obszar i środowisko przyrodnicze, w którym teraz żyjemy, za chwilę będzie musiał służyć naszym potomkom. Czy pozostawimy im szansę na godne i spokojne życie? Czy oni zrozumieją, że muszą toczyć wojny o czystą wodę, bo my chcieliśmy mieć jeszcze jeden luksusowy samochód? Czasami trzeba tylko trochę dobrej woli, aby postępować zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Szacunek dla środowiska przyrodniczego to cecha, która zachowała się w wielu umysłach mieszkańców takich małych miejscowości jak nasza wieś. Codzienne od małego dziecka obcowanie z naturą, która jest tuż obok nas, na podwórku czy za płotem, uczy szacunku dla każdej żyjącej istoty.

Czym na poziomie wsi i społeczności lokalnych jest zrównoważony rozwój?

Zrównoważony rozwój wsi to taki kierunek rozwoju społecznego i gospodarczego, który w zaspokojeniu potrzeb naszych mieszkańców nie doprowadza do zniszczenia środowiska przyrodniczego. Taki rozwój nie oznacza zahamowania procesów gospodarczych we wsi kosztem działań chroniących środowisko. Wprost przeciwnie – oznacza harmonijny, zrównoważony rozwój w wymiarze ekologicznym, ekonomicznym i społecznym z pełnym uwzględnieniem ładu przestrzennego.

Podstawą są trzy zasady:

1. Równość szans w dostępie do zasobów i odprowadzania zanieczyszczeń - filozofia sprawiedliwości międzypokoleniowej.
2. Równość szans pomiędzy człowiekiem i przyrodą. Funkcjonowanie cywilizacji ludzkiej z zachowaniem trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz z ochroną różnorodności biologicznej.
3. Równość szans między tym, co lokalne a ponad lokalne. Potrzeby ogólnospołeczne są zaspokajane na równi z potrzebami lokalnych społeczności.

Dążąc do zrównoważonego rozwoju powinniśmy uruchomić i kontynuować takie podstawowe procesy jak:

- Ograniczenie zużywania odnawialnych zasobów do granic możliwości ich odtwarzania.
- Ograniczenie zużywania nieodnawialnych zasobów do skali pozwalającej na zastępowanie ich poprzez odpowiednie substytuty.
- Stopniowe eliminowanie substancji niebezpiecznych i toksycznych.
- Utrzymywanie skali emisji zanieczyszczeń i zakłóceń tak, aby nie przekroczyć pojemności asymilacyjnej środowiska.
- Stała ochrona różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazu, ekosystemów, gatunków i genów.
- Uspołecznienie procesów podejmowania decyzji na różnych poziomach, poczynając od parlamentu kończąc na samorządach i społecznościach lokalnych.
- Tworzenie warunków dla zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego każdego człowieka.

Szansę na zrównoważony rozwój w miejscowości zależą od wielu czynników:

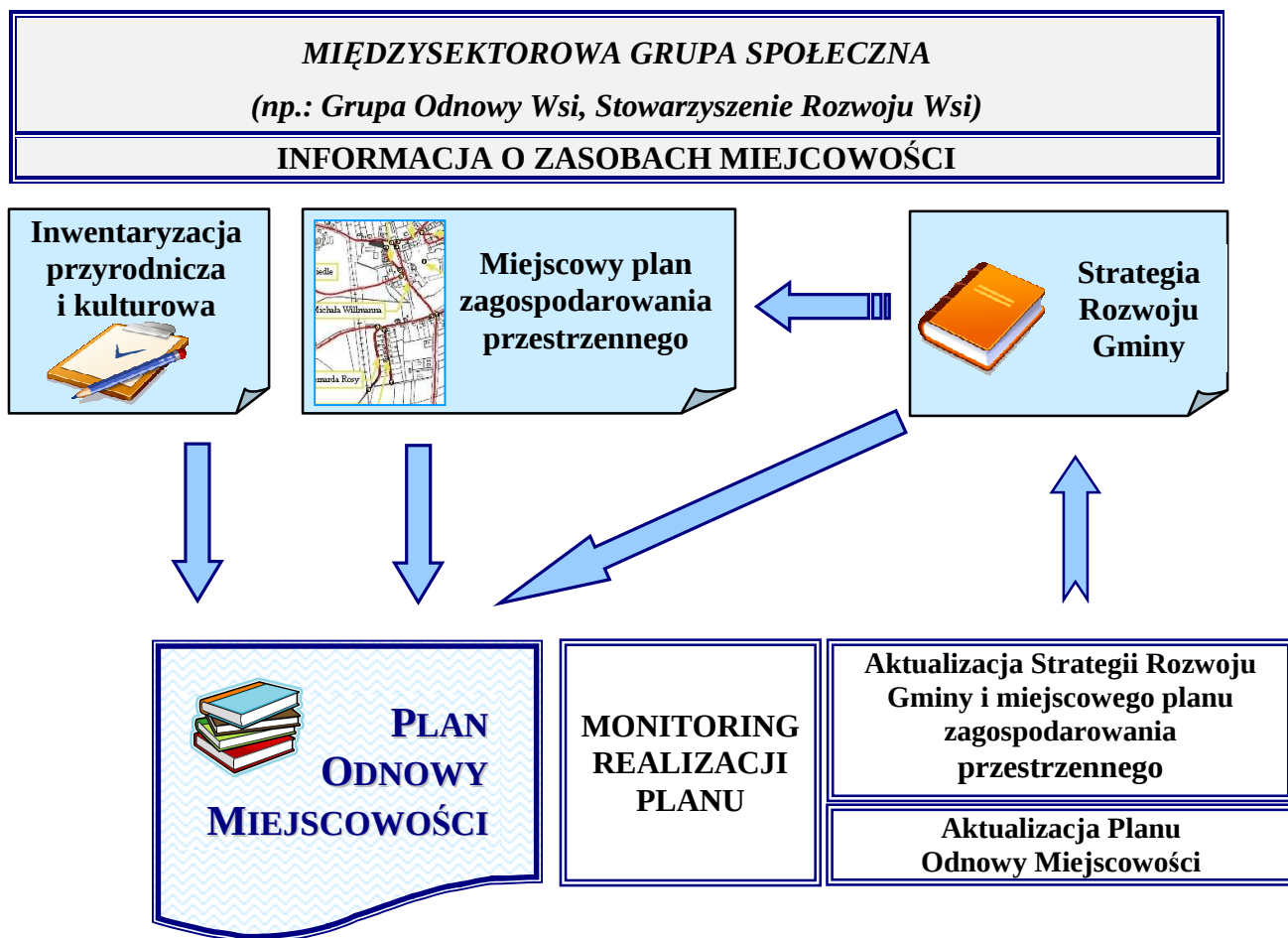
- Jej mieszkańcy i władze gminy muszą posiadać silną wolę opracowania i wdrożenia strategii zrównoważonego rozwoju gminy i planu odnowy miejscowości.
- Rada Sołecka i Rada Gminy, są głównymi animatorami rozwoju swoich "małych ojczyzn", na nich spoczywa pobudzanie, organizowanie i realizacja działań zrównoważonego rozwoju.
- Podstawą powodzenia jest wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa.
- Społeczność lokalna musi rozumieć i aktywnie wspierać realizację działań przyjętych w Planie Odnowy Miejscowości.
- Żadne plany nie mogą być skutecznie realizowane bez aktywnego udziału mieszkańców.

Agenda 21 to dokument przyjęty na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku (również przez Polskę) i określany jako program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w perspektywie XXI wieku. Agenda 21 uwzględnia globalną, krajową i lokalną (gminną, wiejską) skalę działań w sferze ekologicznej, społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Lokalna Agenda 21 to uspołeczniony, partnerski i dynamiczny proces planowania zmierzający do osiągnięcia celu, jakim jest trwały i zrównoważony rozwój wsi. Lokalna Agenda 21 oznacza w praktyce konieczność budowania we wsi:

- Współpracy partnerskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju między samorządem, mieszkańcami, biznesem, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami.
- Systemu informacji o zasobach wsi (w tym przyrodniczych, kulturowych).
- Planu odnowy miejscowości opartego na zrównoważonym rozwoju.
- Systemu społecznego monitoringu realizacji Planu (lokalnej Agendy 21).

LOKALNA AGENDA 21

Podjęliśmy decyzję o opracowaniu planu odnowy własnej miejscowości zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i w oparciu o zasady Agendy 21. Pracę nad Planem prowadziła grupa mieszkańców, tworząc podstawy do stworzenia międzysektorowej grupy społecznej na rzecz wprowadzania zrównoważonego rozwoju w miejscowości. Pragniemy włączyć się w działania, rozwijane od wielu lat w ramach wspólnoty europejskiej, nazywane popularnie odnową wsi. Istotna dla nas jest pomoc w realizacji Planu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013; OŚ 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej oraz OŚ 4 LEADER.

Jest to dla nas jedno z ważniejszych źródeł realizacji planu, ale zdajemy sobie sprawę, że pełna realizacja przyjętych celów wymaga od nas samych dużej aktywności, a także poszukiwania innych źródeł pomocy.

Idea odnowy wsi w Europie Zachodniej¹ zrodziła się w wyniku kryzysu ekonomicznego i społecznego na wsi, który dotknął tereny wiejskie w latach 70 i 80 XX wieku. Przyczyną były radykalne zmiany w produkcji rolnej, transporcie, a także niszczenie handlu lokalnego przez supermarkety. Istotną podstawę kryzysu stanowiła Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej. Do tej pory podstawowym jej założeniem było produkowanie masowo taniej żywności (wspieranie trwa do dzisiaj), bez uwzględniania jej jakości, oraz lokalnych powiązań producentów (rolników) z konsumentami. Nadzieję budzą obecne próby zmiany polityki rolnej

¹ Fragment dotyczący historii odnowy wsi opracowano na podstawie: R. Wilczyński, „Odnowa wsi perspektywą rozwoju obszarów wiejskich w Polsce”. RCDRRiOW Poznań, 2003.

w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i nie dotowania samej produkcji żywności, ale wspieranie producentów rolnych, w tym produkujących dobrej jakości żywność w mniejszych gospodarstwach (np.: program rolnośrodowiskowy, produkty lokalne, odnowa wsi, różnicowanie produkcji na terenach wiejskich, LEADER). Polska jest obecnie w sytuacji żywiołowego rozwoju supermarketów, a więc ten kryzys nas dotyka i będzie się rozwijał.

Koncepcja odnowy wsi powstała w Niemczech w połowie lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Ważne daty dla tego działania to:

- o 1984 - powstał Europejski Ruch Odnowy Wsi i Małych Miast.
- o 1994 - opracowanie i przyjęcie „Strategii dla wiejskiej Europy”,
- o 1996 - na III Kongresie Odnowy Wsi przyjęto „Przewodnią koncepcję rozwoju terenów wiejskich i odnowy wsi w Europie”.

Dokument „Strategia dla wiejskiej Europy” określa trzy podstawowe zasady, które powinny być przestrzegane w rozwoju obszarów wiejskich. Zasadnicza ich treść zawarta jest poniżej.

1. Wzajemne powiązania ludzi ze środowiskiem (naturalnym i kulturowym), w którym żyją. Sprawy związane z mieszkańcami i ich aktywnością nie mogą dominować nad potrzebą ochrony środowiska, jak również ochrona środowiska nie może być celem samym w sobie, nie uwzględniającym potrzeb ludzi.
2. Współpraca i zintegrowane działanie. Rozwój lokalny może być skutecznie realizowany tylko dzięki efektywnej współpracy wszystkich zainteresowanych stron. Ważna jest szczególnie współpraca pomiędzy mieszkańcami i gminą. Istotne jest, aby układ współpracy był partnerski, bez dominacji, narzucania woli czy zastępowania w działaniach przez jedną ze stron.
3. Konsultacje i zaangażowanie. W planowaniu i realizacji działań należy uwzględniać poglądy i oczekiwania tych, którzy żyją w danej miejscowości. Do realizacji rozwoju powinniśmy w pierwszej kolejności korzystać z zasobów lokalnych – zarówno ludzkich, jak i przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych. W proces muszą być aktywnie włączone społeczności lokalne.

Powyższe zasady uwzględniają podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju, oraz Agendy 21.

Metoda pracy. Jak i dlaczego pracowaliśmy?

Opracowaliśmy Plan Odnowy Miejscowości samodzielnie, korzystając jedynie z pomocy zewnętrznych ekspertów w zakresie metodyki, materiałów i redakcji końcowej dokumentu. **Plan jest dla nas sposobem osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez kierowanie rozwojem.**

Po co nam plan odnowy miejscowości?

- Tworzenie planu pozwala nam mieszkańcom zaplanować swoją przyszłość w perspektywie kilku lat, spojrzeć na miejscowość całościowo, rozpatrując poszczególne obszary aktywności w powiązaniu ze sobą.
- Plan to nie tylko dokument opisujący drogi dojścia do założonych celów, ale także proces, w którym uczestniczą mieszkańcy zainteresowani przyszłością swojej miejscowości.
- Zapisanie planu w formie dokumentu umożliwia stałą ocenę postępów i korygowanie błędów przez wszystkich mieszkańców miejscowości.
- Budowanie planu umożliwia zaangażowanie władz oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga ugody.

Osiągnięta na drodze otwartej dyskusji pozwala na wypracowanie planu, z którym będą identyfikowali się mieszkańcy.

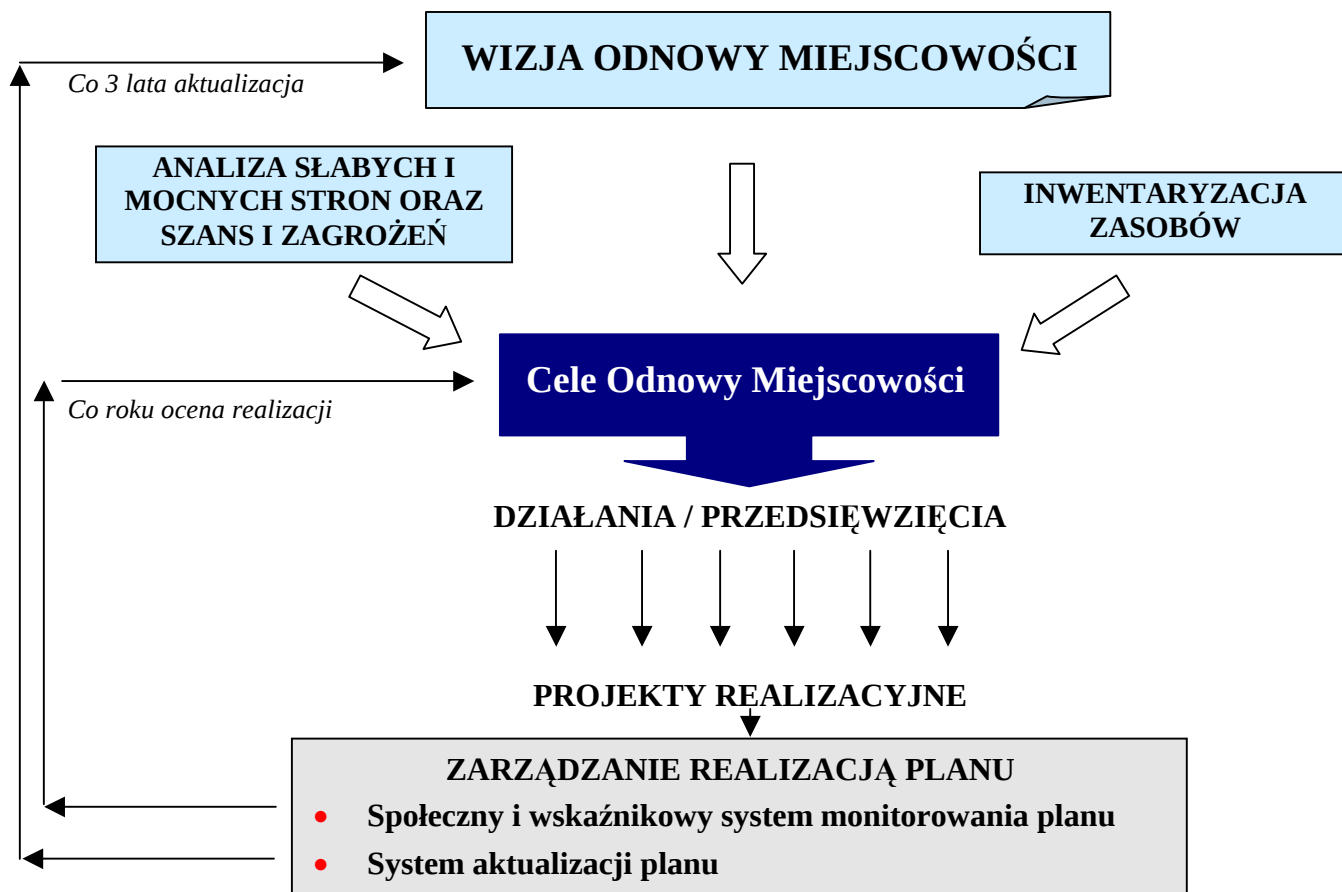
- Tworzenie planu sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości, przyjrzenie się możliwościom, potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości.
- Plan umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami takimi jak środowisko, ludzie, teren, infrastruktura i środki finansowe. Zasoby te są zwykle ograniczone, dlatego też można zaplanować odpowiednie gospodarowanie nimi.
- Plan to instrument długofalowego zarządzania miejscowością. Wnosi elementy ciągłości w poczynania władz gminy, niezależnie od zmieniających się układów politycznych.

Do opracowania planu odnowy miejscowości Rada Sołecka i Gmina zaprosili wszystkich mieszkańców Jerzmanowej jak również osoby zainteresowane problematyką. Nie wszystkie zaproszone osoby skorzystały z możliwości uczestniczenia w pracach grupy. Praca polegała na uczestniczeniu w zajęciach warsztatowych. Prowadzący warsztaty moderator miał za zadanie przeprowadzenie grupy przez kolejne etapy pracy, a także pomóc w redagowaniu wyników prac warsztatowych. Wszystkie zapisy w planie zostały samodzielnie wypracowane przez uczestników warsztatów, każdy zapis był poddany ogólnej dyskusji i przyjmowany przez ogół zgromadzonych.

W wyniku budowy planu odnowy miejscowości otrzymaliśmy:

1. Dokument planu.
2. Grupę, która może się zaangażować w rozwój miejscowości.

Struktura Planu Odnowy Miejscowości

CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

Jaka jest nasza miejscowość dzisiaj? Jak i gdzie chcemy żyć i mieszkać?

Opis ogólny miejscowości

Położenie, przynależność administracyjna, zaludnienie.

Jerzmanowa to malowniczo położona wieś w obrębie mikroregionu Grzbietu Dalkowskiego, należącego do mezoregionu Wzgórz Dalkowskich. Pod względem administracyjnym miejscowość leży w centralnej części Gminy Jerzmanowa, w powiecie głogowskim, w województwie dolnośląskim i liczy około 946 mieszkańców. Wraz z 11 innymi wsiami sołectkami tworzy wspólnotę samorządową - Gminę Wiejską Jerzmanowa. Miejscowość stanowi obecnie centrum usługowo – administracyjne i od roku 1955r. jest siedzibą władz gminnych. Jerzmanowa położona jest w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 329 łączącej się z drogą krajową nr 3 Szczecin - Jakuszyce. Ponadto przez samą miejscowość przebiega droga powiatowa nr 1013D z Jerzmanowej do granicy Gminy w kierunku Obiszowa.

Dzięki swemu położeniu Jerzmanowa posiada uwarunkowania do rozwoju rekreacji i wypoczynku świątecznego, zaspokajającego potrzeby przede wszystkim mieszkańców Głogowa. Decyduje o tym bliskość tego dużego ośrodka miejskiego, dobre powiązanie komunikacyjne i stosunkowo duża atrakcyjność turystyczna gminy.

Pozostałości polodowcowe nadające charakter rzeźbie terenu utworzyły tu różnorodne formy: od pasma wzniesień i pofałdowanych pagórków do płaskich równin i głębokich dolin, co stwarza możliwość rozwoju turystyki krajoznawczej. Należy także wspomnieć o turystyce tranzytowej, która wiąże się z wykorzystaniem głównych tras komunikacyjnych - dróg o znaczeniu krajowym, przebiegających przez obszar Gminy.

Historia miejscowości.

Pierwsza wzmianka o Jerzmanowej i istniejącym już wówczas kościele parafialnym pochodzi z 1366 roku. Od początku swojej historii Jerzmanowa była siedzibą rodów szlacheckich. Początkowo miejscowość należała prawdopodobnie do rodziny Knoblochsdorfów, później przeszła na własność rodziny von Loosów, którzy rezydowali tu najdłużej. Od końca wieku XVI miejscowość znalazła się w posiadaniu rodziny von Mutschelnitz. Podczas reformacji w połowie XVI wieku podobnie jak w wielu innych miejscowościach ziemi głogowskiej miejscowy kościół przeszedł w ręce ewangelików. 7 stycznia 1654 roku specjalnie powołana komisja zwróciła kościół katolikom. Wieś była wtedy wyludniona i zdewastowana toczącymi się walkami. Właścicielem lennym wsi stał się w 1659 roku Adam von Rottenburg. W 1746 roku dobra jerzmanowskie zostały przekazane przez Fryderyka II Jerzemu von Sack, który miał je w swoich rękach do 1790 roku. Ostatnim odnotowanym właścicielem (pomiędzy 1910 a

1930 rokiem) był graf Stanisław Hoyos. Jerzmanowa liczyła wtedy (1925 rok) 335 mieszkańców, w tym 257 ewangelików i 178 katolików.

Właściciele jerzmanowskich dóbr swoją siedzibę mieli w dobrze zachowanym do dziś pałacu, budowanym i przekształcanym od XVI do XIX wieku. Na przełomie XIX i XX wieku na terenach gminy Jerzmanowa miały miejsce procesy intensywnego rozwoju przede wszystkim produkcji rolnej, w części przemysłowej. Duże ożywienie przyniosło wybudowanie w 1928 roku szosy, biegnącej z Głogowa do Nowego Osiedla przez Jaczów i Jerzmanową dla połączenia z szosą Berlin - Wrocław. Po II wojnie światowej, która skutkowała tu ogromnymi przekształceniami struktury społecznej i gospodarczej, zasadnicze zmiany w dzisiejszym terenie gminy uwarunkowane były rozwojem Legnicko - Głogowskiego Okręgu Miedziowego i poszczególnych zakładów, związanych z eksploatacją rud miedzi oraz ich przetwórstwem.

Przestrzenna struktura miejscowości.

Miejscowość składa się niejako z dwóch części: starszej z funkcjami administracyjno - usługowymi oraz z intensywnie rozbudowujących się osiedli domków jednorodzinnych (Osiedle Parkowe oraz Osiedle Truskawkowe). Jerzmanowa ma charakter „ulicówki”, tzn. zabudowania są rozmieszczone wzdłuż drogi.

Planowane kierunki odnowy miejscowości

Wizja odnowy (zrównoważonego rozwoju) miejscowości Jerzmanowa.

Jak i gdzie chcemy żyć i mieszkać? Do czego zmierzamy?

Wizja odnowy miejscowości to obraz jej przyszłego stanu, do którego będzie się dążyć, uwzględniając dobro środowiska przyrodniczego i potrzeby mieszkańców. Sformułowaliśmy obraz miejscowości za około 8 lat, określając jej wygląd, pożądane cechy środowiska przyrodniczego, aktywność gospodarczą, funkcjonowanie wsi i poziom życia mieszkańców. Poprzez stworzenie wizji przygotowaliśmy ramy, które pozwoliły na wyznaczenie celów i sposobów ich realizacji w Planie. Jest to bardzo istotny etap. Każdy z nas planuje swoją przyszłość w oparciu o marzenia i chęć osiągnięcia określonych celów, również my tak postąpiliśmy, mając na myśli naszą miejscowość. Perspektywa 8 lat pozwala na dosyć realne określenie, jaka ma być Jerzmanowa z możliwością zaplanowania działań, które przybliżą nas do wizji.

Oto nasza wizja zrównoważonego rozwoju (odnowy) miejscowości Jerzmanowa:

Jerzmanowa jest zadbaną, nowoczesną miejscowością wkomponowaną w krajobraz Wzgórz Dalkowskich. Przyciąga pięknem okolicznej przyrody oraz bogatą ofertą spędzania aktywnie wolnego czasu i możliwością odpoczynku. Dobre warunki życia sprawiają, iż mieszkańcy to w dużej mierze ludzie wykształceni, młodzi i przedsiębiorczy. Aktywna i zorganizowana społeczność lokalna chętnie współpracuje na rzecz rozwoju swojej miejscowości. Ludzie żyją tu w poczuciu bezpieczeństwa i odpowiedzialności za miejsce swojego zamieszkania.

Rozwinięte wersje wizji:

Wygląd wsi

- *Nasza miejscowość posiada: oznakowane szlaki turystyczne (ścieżki piesze i rowerowe), atrakcyjne place zabaw, kompleks boisk sportowych, punkt widokowy, nowy Gminny Ośrodek Kultury z dużą salą i zapleczem, amfiteatr ze sceną, nowoczesną szkołę i przedszkole z bogatą ofertą edukacyjną, całociową kanalizację, kompleks dróg i chodników, centrum wsi przy zagospodarowanym terenie basenu przeciw pożarowego*
- *We wsi jest większa ilość terenów zielonych i miejsc użyteczności publicznej*
- *Działa z powodzeniem program segregacji odpadów wraz z odpowiednią infrastrukturą*
- *Stale rozwija się budownictwo z infrastrukturą techniczną i społeczną*

Mieszkańcy i ich aktywność

- *Społeczeństwo jest młode i wykształcone*
- *Czas wolny spędzamy na boiskach w sposób aktywny, jak również więcej czasu poświęcamy sferze kulturalnej wsi*
- *Jesteśmy zintegrowanym społeczeństwem działającym na rzecz rozwoju swojej miejscowości*
- *Podtrzymujemy wszystkie kultywowane dotychczas tradycje i obyczaje*

Aktywność gospodarcza

- *Rolnictwo ukierunkowane jest na agroturystykę lub duże gospodarstwa wielkotowarowe*
- *Mamy rozwiniętą działalność usługową i rekreacyjną związaną z terenem*

Cele odnowy. Co musimy zrobić?

Cele wynikają z problemów, jakie zostały zidentyfikowane w wyniku analizy słabych i mocnych stron i przeszkadzają nam w osiągnięciu wizji odnowy miejscowości. Cele powinny być konkretne i mierzalne, realistyczne, osiągalne, określone w czasie, czyli takie, o których można powiedzieć, że zostały wykonane lub nie. Cele powinniśmy osiągać w całości i w pełni za to ponosimy odpowiedzialność. Dążenie do celów powinno nas doprowadzić do realizacji wizji i satysfakcji z rozwoju miejscowości. Przy realizacji planu opartego o zrównoważony rozwój cele społeczno-gospodarcze muszą być zharmonizowane ze środowiskiem przyrodniczym. Granicą podejmowanych działań jest trwałość zasobów przyrodniczych.

Przyjęliśmy następujące cele odnowy miejscowości:

1. Wygląd wsi

- 1.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej sołectwa pod potrzeby mieszkańców
- 1.2. Budowa i rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej
- 1.3. Wzrost świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej

2. Mieszkańcy i ich aktywność

- 2.1. Integracja mieszkańców oraz stworzenie wspólnej oferty kulturalnej dla wsi
- 2.2. Promocja aktywnych grup społecznych

3. Aktywność gospodarcza

- 3.1. Rozwój agroturystyki
- 3.2. Rozwój małej przedsiębiorczości oraz specyficznej działalności gospodarczej

Powiązanie z planami i działaniami realizowanymi w gminie

Plan realizuje cele zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Jerzmanowa, jak również jest zgodny z obowiązującymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego Gminy (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jerzmanowa z dnia 26 czerwca 2007 r.).

INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

Zasoby przyrodnicze

Większość powierzchni gminy położona jest w obrębie mezoregionu Wzgórz Dalkowskich, a ściślej – jego mniejszej jednostki (mikroregionu), Grzbietu Dalkowskiego. Obszar gminy charakteryzuje się dużymi różnicami wysokości względnych terenu na niewielkich odległościach, co nadaje mu wysokie walory krajobrazowe – tj. zróżnicowaną rzeźbę terenu z lokalnymi kulminacjami, wąwozami i jarami. Kompleksy lasów o dużej powierzchni w okolicach Jerzmanowej stwarzają możliwości ich wykorzystania dla czynnej rekreacji, wycieczek pieszych i rowerowych. Tereny o znacznej predyspozycji dla rekreacji i turystyki rozciągają się pomiędzy Maniowem, Gaikami, Jerzmanową, Kurowem Małym i Gołowicami z Garbem Kocich Gór.

Na wschód od Jerzmanowej (około 0,5 km), znajduje się najwyższe wzniesienie, które osiąga rzędna 229,9 m n.p.m. Erozyjne rozcięcia zboczy, najczęściej o charakterze suchych dolin denudacyjnych urozmaicają dodatkowo rzeźbę terenu Gminy. Znacząco duże nagromadzenie tych form geomorfologicznych występuje w rejonach na północny zachód od Jerzmanowej.

Gmina Jerzmanowa należy do obszarów bardzo mocno zmienionych w wyniku kilkusetletniej działalności człowieka, polegającej na rozwoju przestrzennym wsi oraz wycinaniu i przebudowie lasów. Kilka ostatnich dziesięcioleci to także rozwój przemysłu wydobywczego, energetycznego i hutniczego na Dolnym Śląsku, w tym szczególnie na terenie tzw. zagłębia miedziowego, powodujący nieodwracalne zmiany w ekosystemach w wyniku emisji gazów i pyłów. Świadomość istnienia i oddziaływania tych wszystkich czynników jest niezwykle istotna przy próbie oceny stanu środowiska przyrodniczego. Okazuje się, że nawet zachowane fragmenty siedlisk zaliczanych do chronionych, mogą mieć charakter wtórny, a ich ubogi i niepełny skład gatunkowy pozostaje w ścisłej zależności z omówioną wyżej działalnością człowieka. Brak jest na terenie gminy obiektów objętych ochroną rezerwatową.

Ciekawym i cennym obszarem jest teren położony na wschód od wsi, w stronę Kurowa Małego. Od południa jego granicę wyznacza droga łącząca Jerzmanową z Obiszowem, granica zachodnia i północna nawiązuje do granic topograficznych i wyznaczają ją obniżenia otaczające Garb Gór Kocich. Potencjalne zagrożenie dla chronionego obszaru stanowić może prowadzona aktualnie intensywna gospodarka leśna (zrywka drzew prowadząca do znacznych zniszczeń powierzchni stokowej). Obszar ten proponowany do objęcia ochroną jest bardzo urozmaicony pod względem rzeźby terenu. Wzniesienia morenowe porozcinane są siecią suchych wąwozów erozyjno-denudacyjnych oraz występują w nich liczne zagłębienia genezy antropogenicznej (pozostałości dawnych wyrobisk). Obszar odznacza się znacznymi (w porównaniu z otoczeniem) wysokościami względnymi, wynoszącymi do ok. 80 m. Potoki płyną głębokimi rozcięciami oraz występuje tam niewielki zbiornik wodny. Dodatkowo, na wzniesieniu ponad zachodnią częścią Kurowa Małego znajduje się poniemiecka budowla - altanka, stanowiąca przypuszczalnie dawniej punkt widokowy.

Omawiany teren - Garb Gór Kocich w okolicy Kurowa Małego i Jerzmanowej stanowi najbardziej urozmaicony obszar pod względem krajobrazowym gminy. Występują tu najwyższe wzniesienia, wchodzące w skład wału moreny spiętrzonej zlodowacenia środkowopolskiego. Gęsta sieć suchych wąwozów i dolin, wraz z obecnością wody płynącej oraz stojącej, decyduje o dużej malowniczości krajobrazu. Dodatkowe walory stanowią

występujące tu lasy – jeden z niewielu zwartych obszarów leśnych na terenie gminy oraz świadectwa dawnej działalności człowieka (stare wyrobiska, altanka – punkt widokowy), będące częścią urozmaiconego krajobrazu, który można określić mianem kulturowego.

Fot. 1-2. Garb Gór Kocich w okolicy Kurowa Małego i Jerzmanowej, teren proponowany do objęcia ochroną jako obszar chronionego krajobrazu

fot. Agnieszka Latocha (2007)

Podsumowując - ze względu na znaczne urozmaicenie rzeźby terenu, występowanie dużych deniwelacji powierzchni na stosunkowo niewielkiej przestrzeni i silne rozczłonkowanie rzeźby rozcięciami erozyjno-denudacyjnymi, obszar centralnej części gminy (okolic Jerzmanowej), czyli najwyższych wzniesień Wzgórz Dalkowskich, zasługuje na objęcie ochroną w postaci strefy chronionego krajobrazu. Stanowi on przykład dużego zróżnicowania rzeźby polodowcowej z zespołem dobrze wykształconych i zachowanych form i osadów, jednych z bardziej interesujących w pd-zach Polsce.

W miejscowości znajduje się obiekt o cechach pomnika przyrody ożywionej i kwalifikuje się do objęcia ochrony jako pomnik przyrody. Jest to pojedyncze drzewo dębu szypułkowego przy skrzyżowaniu ul. Lipowej i Kwiatowej.

fot. Piotr Reda (czerwiec 2007)

Wieś Jerzmanowa **pod względem klimatycznym** posiada korzystne warunki do rozwoju gospodarki rolnej, leży w regionie o łagodnym klimacie i najdłuższym w Polsce okresie wegetacyjnym. Miejscowość znajduje się w regionie uprzywilejowanym pod względem solarnym - powyżej 1 550 godzin rocznie.

Dziedzictwo kulturowe

Na terenie miejscowości Jerzmanowa znajdują się cztery obiekty wpisane do rejestru Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych, XV wiek.

W 1366 roku po raz pierwszy zostaje wymieniony jako parafialny. Obecny Dom Boży pochodzi z końca XV wieku. Kościół jest zbudowany z kamieni narzutowych, a na narożnikach z cegły. Wieża została dobudowana od północno-zachodu w XVI w. Jest niezbyt wysoka, ale ma godne uwagi zakończenie. Na kwadratowym korpusie stoją cztery smukłe kolumny, na nich spoczywa mały dach hełmowy. Czyni to wieżę przejrzystą. Portal wieży jest obramowany ślepym łukiem. Na jej narożnikach stoją filary przyporowe, na zachodniej szczególnie pięknie stopniowane. Potwierdzają one także, że wieża była później zbudowana.

Gotyckie okno za głównym ołtarzem jest zamurowane. Kościół jest jednonawowy z kwadratowym prezbiterium, którego wyposażenie pochodzi z okresu baroku i klasycyzmu. Wielki ołtarz pochodzi z 1690 roku. Obraz ołtarza przedstawia Matkę Bożą w drodze. Przed rokiem 1937 przedstawiał św. Mateusza Apostoła, a powyżej w medalionie – św. Barbarę. W prezbiterium znajdują się dwa witraże przedstawiające św. Stanisława Kostkę i Maryję. Są one podpisane: „Gestiftet von Stanislaus Graf Hoyos”, co znaczy „Ufundował Stanisław hrabia Hoyos”.

Kościół został częściowo wyremontowany w 2006 roku. Obecnie jest filią kościoła parafialnego w Jaczowie.

Cmentarz przykościelny, XV wiek.

Położony w centralnej części wsi, w pobliżu zespołu pałacowo-parkowego, na północny zachód od podjazdu pałacowego, przy kościele filialnym p.w. Wszystkich Świętych. Założony na planie zbliżonym do owalnego, ogrodzony kamiennym murem. W murze od strony wewnętrznej wmurowane pojedyncze płyty nagrobne z k. XIX w., w ścianach kościoła renesansowe i barokowe płyty epitafijne.

Pałac, XVI wiek, przebudowywany w XIX wieku.

W 1465 roku wieś Jerzmanowa (niem. Hermsdorf) należała do Bernarda i Jana von Loss. Z końcem XVI wieku wieś przeszła pod panowanie rodziny von Mutschelnitz. W tym okresie pojawiły się pierwsze zabudowy siedziby rycerskiej. Natomiast najstarsza faza wzniesienia zespołu dworskiego pochodzi z II połowy XVI wieku. Z inicjatywy von Lossów wzniesiono renesansowy dwór. W latach 1730-1746 dokonano przebudowy pałacu, nadając mu charakter barokowy. Z tego okresu zachował się do dziś portyk z ozdobnym balkonikiem w głównej fasadzie budynku. W 1746 roku siedzibę w Jerzmanowej posiadał Baron Henryk Sack. Przyczynił się on do niezwykle bogatego wyposażenia obiektu. W tym okresie powstały wysokiej klasy stiuki oraz założono bogato zdobioną klatkę schodową z czarnego dębu. Następną przebudowę pałacu dokonano w XIX wieku. Powiększono budynek o boczne ryzality i nadano mu wygląd neoklasycyzy.

Do pałacu prowadzi droga wjazdowa, po bokach której zgrupowane zostały budynki gospodarcze. Pod koniec XVIII wieku została ona obsadzona lipową aleją. Od południa do elewacji tylnej pałacu przylega plantowany teren, na którym pierwotnie założony był ogród ozdobny o planie prostokąta. Cieszył się on wielką sławą i jeszcze w 1845 roku był często odwiedzany. W XVIII wieku, na wschód od elewacji bocznej pałacu utworzono oś wodną, którą wyznaczał prosty szeroki kanał. Pałac wkomponowano w tzw. konfigurację otaczającego wzgórza i nadano mu odpowiednie walory estetyczne. Założono stawy w parku i zasadzono drzewa wzdłuż alejek, m.in. lipy, klony, graby, wierzby i dęby.

Pałac w Jerzmanowej jest dwukondygnacyjną budowlą z poddaszem, założoną na planie litery „C” z ryzalitem na osi elewacji północnej. Pokryty jest dachem mansardowym z lukarnami. Wewnątrz zachował się układ dwutraktowy z sienią przelotową. Na sklepieniach, w dwóch salach pałacu znajdują się platformy stiukowe o niezwyklej tematyce dworskiej, opartej na scenach z mitologii greckiej. Platformy wykonane są w formie płaskorzeźb.

Park, XVIII w., druga poł. XIX wieku.

Początki kształtowania założenia ogrodowego sięgają 2 poł. XVI w., zmiany następowały do 1 poł. XVIII w. i związane są z przebudową rezydencji. Na osi nowo ukształtowanej wówczas fasady wytyczono reprezentacyjną drogę dojazdową, biegnącą od pn. i później obsadzoną lipami (aleja lipowa). Na jej zamknięciu od strony pd. usypano kolistą platformę ziemną (miejsce pawilonu widokowego lub altany). Przed pałacem ukształtowano niewielki dziedziniec honorowy, flankowany po bokach budynkami folwarcznymi. Po stronie przeciwnej (za pałacem) uformowano czworoboczny parter ogrodowy z wąskim tarasem ziemnym, wzdłuż elewacji pałacu. Na wsch. od niego założono ogród ozdobny, którego główny element kompozycyjny stanowiła oś wodna (założona na wprost elewacji bocznej pałacu), złożona z prostego, szerokiego kanału i niewielkiej, okrągłej sadzawki (ob. piaskownica), umieszczonej przy elewacji szczytowej pałacu. Wzdłuż dłuższych boków kanału usypano wały ziemne, po których poprowadzono drogi. Obecny stan zachowania jest słaby. Park niezainwestowany, ścieżki nieutwardzone. Czytelność kompozycyjna parku znikoma. Park ma obecnie charakter naturalistyczny. Pnie drzew niezabezpieczone.

Warto nadmienić, że do rejestru zabytków wpisano również następujące zabytki ruchome:

- wyposażenie wnętrza kościoła filialnego p.w. Wszystkich Świętych w Jerzmanowej,
- wyposażenie pałacu w Jerzmanowej,

Z obszaru Jerzmanowej ewidencją zabytków objęto 18 zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

1. Oficyna I wsch., obecnie ruina, ul. Obiszowska 5, mur., 1 poł. XIX w. (XVIII w?)
2. Spichlerz, mur., 1 poł. XIX w. (XVIII w?), 4 ćw. XIX w.
3. Obora I, kam.-ceg., l. 70. XIX w.
4. Oficyna II zach., ul. Obiszowska 3, mur., 1 poł. XIX w.
5. Stajnia, obecnie dom mieszkalny, mur., kam.-ceg., 1 poł. XIX w., po 1945 r. zaadaptowana na cele mieszkalne
6. Dom mieszkalny, ul. Obiszowska 2 i stodoła I, mur., kam.-ceg., l. 70. XIX w., przebudowana i adaptowana na cele mieszkalne ok. 1900 r.
7. Dom zarządcy folwarku, ul. Obiszowska 6, mur., ok. 1870 r.
8. Stodoła II i obora II, mur., kam.-ceg., ok. 1870 r.
9. Obora III, kam.-ceg., ok. poł. XIX w.
10. Czworak, ul. Obiszowska 7, mur., ok. 1920 r.
11. Czworak, ul. Obiszowska 8, mur., ok. 1920 r.
12. Gołębnik, ul. Obiszowska 7-8, mur., ok. 1920 r.
13. Dom mieszkalny, ul. Głogowska 6, mur., 4 ćw. XIX w.

14. Dom mieszkalny, ul. Głogowska 11, mur., drewn., 3 ćw. XIX w.
15. Dom mieszkalny, ul. Głogowska 12, mur., 4 ćw. XIX w.
16. Dom mieszkalny, ul. Głogowska 13, mur., 4 ćw. XIX w.
17. Dom mieszkalny, ul. Głogowska 14, mur., 4 ćw. XIX w.
18. Cmentarz parafialny, zał. 1867 r.

Obiekty i tereny

Stara część wsi to zabudowa poniemiecka w zróżnicowanym stanie, nowa część posiada ciekawe rozwiązania architektoniczne. Podwórza i ogrody w zdecydowanej większości są zadbane i uporządkowane. Centralną część wsi stanowi kompleks pałacowo - parkowy należący do prywatnego właściciela oraz kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych wraz z cmentarzem. Historyczną wartość posiada wspomniany zespół pałacowo – parkowy, którego powstanie datuje się na wiek XVIII. Jest to okazały gmach, stanowiący prawdziwą perełką architektoniczną ziemi jerzmanowskiej, a okalający go park ze starodrzewem jest wspaniałym miejscem do niedzielnych spacerów. Centrum wsi to także zaniedbany basen przeciwpożarowy, którego teren wolą mieszkańców winien zostać zagospodarowany i stać się „sercem wsi” - jej wizytówką. Ważną część układu przestrzennego stanowi także zabytkowa aleja lipowa z pomnikiem kamiennym na jej końcu (wzgórze).

Infrastruktura społeczna

Na terenie miejscowości znajdują się dwie placówki szkolne: gimnazjum oraz szkoła podstawowa, a także jedna placówka przedszkolna. Stan techniczny obiektów oświatowych jest dobry. Uczniowie szkoły podstawowej i gimnazjum mają możliwość korzystania z sali gimnastycznej, brak jest natomiast przyszkolnego boiska sportowego. Obecna placówka przedszkolna jest niewystarczająca na potrzeby gminy, dlatego też rozpoczęto już prace budowlane nowego Gminnego Przedszkola w Jerzmanowej. W placówkach oświatowych znajdujących się w Jerzmanowej obowiązek szkolny realizują dzieci z większości miejscowości z terenu Gminy Jerzmanowa.

Na terenie miejscowości znajduje się prywatna praktyka lekarza rodzinnego oraz stomatolog. Mieszkańcy Jerzmanowej oraz okolicznych miejscowości mają również dostęp do apteki. Brak jest natomiast ośrodka zdrowia oferującego większy zakres usług z dziedziny profilaktyki zdrowotnej.

Na terenie sołectwa swoją siedzibę ma Gminny Ośrodek Kultury. Do podstawowych zadań GOK należy przede wszystkim pozyskiwanie i przygotowywanie społeczności sołectwa jak i gminnej do aktywnego uczestnictwa w kulturze, rozpoznawanie i rozbudzanie amatorskiego ruchu artystycznego, organizowanie imprez rozrywkowych, turystycznych, spektakli, wystaw oraz festynów. Dodatkowo w budynku Gminnego Ośrodka Kultury prowadzone są zajęcia z dziećmi i młodzieżą. Jednakże obecna siedziba GOK-u jest zbyt mała i niewystarczająca do realizacji założonych projektów. Zachodzi zatem potrzeba budowy na terenie sołectwa nowego budynku Gminnego Ośrodka kultury.

W miejscowości istnieje trawiaste boisko sportowe, jednak jest ono przystosowane tylko do gry w piłkę nożną i wymaga modernizacji, brak jest natomiast boiska wielofunkcyjnego oraz nowoczesnego i bezpiecznego placu zabaw.

Jest poczta, biblioteka, Gminne Centrum Informacji, Centrum Kształcenia na Odległość oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Infrastruktura techniczna

W miejscowości Jerzmanowa znajduje się dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna. Cała miejscowość zaopatrywana jest w wodę z ujęcia „Potoczek” i stacji uzdatniania wody przy szybach „SG”. Stan sieci wodociągowej jest dobry.

Całą miejscowość jest zwodociągowana, podłączona do sieci kanalizacji sanitarnej (za wyjątkiem części Osiedla Truskawkowego), rozwinięta jest również sieć telekomunikacyjna. W trakcie budowy jest sieć gazowa, do której w pierwszej kolejności zostaną podłączone osiedla Truskawkowe i Parkowe. Funkcjonuje stały wywóz odpadów – są kontenery na tworzywo sztuczne i szkło.

Miejscowość posiada większość dróg o nawierzchni bitumicznej. Istnieje konieczność przeprowadzenia inwestycji drogowych polegających na budowie i modernizacji dróg, chodników oraz bezpiecznych przejść dla pieszych. Mieszkańcy Jerzmanowej posiadają bardzo dobry dostęp do komunikacji autobusowej, co pozwala na szybkie oraz sprawne połączenie z większymi miastami na terenie woj. Dolnośląskiego.

Gospodarka i rolnictwo

W miejscowości dominują użytki rolne ze znacznym udziałem **gleb** średniej klasy. Korzystne dla rozwoju rolnictwa jest położenie w pobliżu miast powiatowych Głogowa i Polkowic, które stanowią chłonny rynek zbytu na produkty żywnościowe. Obecnie miejscowość ma jednak charakter usługowy i mieszkaniowy. Działalność rolnicza, na skutek zmian zachodzących w gospodarce, praktycznie zanikła - działa 5 gospodarstw rolnych.

Na terenie miejscowości nie występują zakłady przemysłowe, a jedynie małe przedsiębiorstwa, które zapewniają miejsca pracy niewielkiej liczbie mieszkańców (firmy z branży budowlanej, ogrodniczej, transportowej, gastronomicznej i hotelarskiej, jest kwaciarnia, fryzjer i kosmetyczka). Głównym źródłem utrzymania lokalnej społeczności jest praca w przemyśle wydobywczym rud miedzi (kopalnie wchodzące w skład KGHM „Polska Miedź” S.A. i Huta Miedzi „Głogów”) oraz w niewielkim stopniu w rolnictwie. Znaczna część mieszkańców znajduje zatrudnienie w pobliskich ośrodkach miejskich - Głogów i Polkowice.

W regionie występują liczne surowce mineralne, z których najważniejsze to złoża rud miedzi oraz towarzyszące im pierwiastki metaliczne. Na obszarze Gminy Jerzmanowa występują również pokłady węgla brunatnego, surowce ilaste oraz sól kamienna. Negatywnym skutkiem wiążącym się z podziemną eksploatacją miedzi są występujące osunięcia terenu oraz wstrząsy powodujące szkody górnicze w infrastrukturze budowlanej.

Kapitał społeczny i ludzki

Mieszkańcy to wielopokoleniowa, zróżnicowana pod względem wykształcenia (z przeważającym wykształceniem średnim) społeczność. Ważnym faktem jest, iż młodzież wykazuje tendencje do dalszego kształcenia. Nasze zainteresowania to sport (piłka nożna, siatkówka), jazda na rowerze. Czas wolny spędzamy m.in. na wspólnych imprezach, festynach i grilowaniu - są to spotkania które nas łączą. Dzieli nas rozbudowa wsi i napływ nowych mieszkańców z zewnątrz a praca poza wsią utrudnia integrację. Jest nas coraz więcej a młodzież coraz częściej pozostaje w miejscowości. Miejsce, które nas łączy jest kościół.

Utrzymujemy więzi z innymi miejscowościami, organizowany jest „Turniej Wsi”, „Święto Ziemniaka”, zawody strażackie, dożynki oraz współpracujemy z zaprzyjaźnioną gminą niemiecką

Oprócz GOK w Jerzmanowej działają dwa kluby sportowe LZS „Sokół” Jerzmanowa oraz GUKS „Sokół” Jerzmanowa umożliwiające rozwój oraz krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Jerzmanowej. Aktywna jest grupa osób skupiona przy Ochotniczej Straży Pożarnej, która pochwalić się może już 50-cio letnią tradycją. Budynek OSP posiada salę - wykorzystywaną często na potrzeby mieszkańców.

Lokalną kulturę i tradycję podtrzymuje również prężnie działające Koło Gospodyń Wiejskich, którego członkinie aktywnie uczestniczą przy organizacji uroczystości kulturalnych.

Na terenie miejscowości od 2004 roku działa i podejmuje działania Jerzmanowskie Towarzystwo Inicjatyw Społecznych "Degno Vita"

OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ MIEJSCOWOŚCI

Na co możemy postawić? Na co musimy uważać?

Analiza SWOT

Zastanawialiśmy się nad tym czy znajdziemy w naszej wsi jakieś mocne strony, które pozwolą nam na wykorzystanie ich do rozwoju. Szukaliśmy również szans w zmieniającym się wokół nas otoczeniu i przewidywalnej przyszłości, które by nam pomogły. Postanowiliśmy też przyjrzeć się krytycznie i zobaczyć nasze słabe strony, które mogą nam utrudniać rozwój. Staraliśmy się rozpoznać zagrożenia dla naszej wsi, jakie mogą się pojawić w przyszłości, nie tylko we wsi, ale również z zewnątrz.

Czynniki sprzyjające rozwojowi to **stymulatory rozwoju** tzn. te czynniki, które umożliwią nam realizację przyjętej wizji i celów. Są to czynniki, które możemy wykorzystać w pobudzaniu własnego rozwoju.

Należy do nich zaliczyć:

- Stymulowanie inicjatyw społecznych. Stworzenie warunków do zwiększenia aktywności mieszkańców zarówno w zakresie inicjatyw własnych, jak i przedsięwzięć służących mieszkańcom. Temu celowi może służyć powołanie organizacji pozarządowej.
- Tworzenie partnerstwa społecznego i zwiększanie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów wsi. Służy temu odpowiedni przepływ informacji pomiędzy Gminą, Radą Sołecką i mieszkańcami. Wykorzystanie wiedzy i pomysłów lokalnej społeczności to rozwój w oparciu o najcenniejszy zasób – potencjał ludzki. Dobra komunikacja to pierwszy warunek zmiany postaw mieszkańców, którzy są często nastawieni obojętnie, a nawet wrogo do działań samorządu.
- Wykorzystanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych w promocji miejscowości, tworzenie dodatkowych miejsc pracy i przyciąganie inwestorów zewnętrznych.
- Przygotowanie szczegółowych projektów do zapisanych celów, przedsięwzięć i zadań Planu i staranie się o zewnętrzne fundusze na ich realizację.

Dyskutowaliśmy nad mocnymi i słabymi stronami naszej miejscowości, które znamy dzisiaj i które wpływają na nasze życie. Odnieśliśmy się również do możliwości i zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości i jaki mogą mieć wpływ na nasz rozwój. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse możemy skutecznie zmniejszać negatywny wpływ słabości i zagrożeń.

Ocena mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT)

Mocne strony	Słabe strony
- Atrakcyjne położenie miejscowości pod względem przyrodniczym, gospodarczym i komunikacyjnym - Intensywny rozwój budownictwa jednorodzinnego - Organizowane imprezy osiedlowe - Zabytkowy kościół oraz kompleks pałacowo-parkowy - Zwiększająca się liczba mieszkańców - Zróżnicowanie wiekowe - Stale rosnący poziom wykształcenia mieszkańców - Chęć podejmowania działań w ramach grupach i organizacjach społecznych - Bliskość ośrodków miejskich - zatrudnienie	- Hałas i niebezpieczna obwodnica - Dzikie wysypiska śmieci - Brak akwenów wodnych - Niszczący kompleks pałacowo-parkowy i trudny do niego dostęp - Ograniczona ilość terenów pod inwestycje publiczne i miejsca zielone - Brak boisk sportowych - Niski poziom integracji pomiędzy starym a nowym osiedlem - Mała promocja aktywnych grup mieszkańców i inicjatyw społecznych - Ginąca tradycja rolnicza - Mała ilość inicjatyw folklorystycznych - Słaba własna infrastruktura gospodarcza - Niewystarczająca liczba zakładów usługowych - Szkody górnicze
Szanse	Zagrożenia
- Większa dostępność i umiejętność pozyskiwania środków finansowych - Powstanie nowoczesnej infrastruktury administracyjno-kulturalnej - Rozwój bazy dydaktycznej - Wzrost integracji mieszkańców - Zwiększenie oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej oraz jej promocja, w celu pobudzenia integracji i aktywności społecznej - Rozwój małej przedsiębiorczości oraz specyficznej działalności	- Degradacja środowiska - Wycinka lasów - Izolacja mieszkańców - Zmieniające się prawo - Upadek głównego pracodawcy – KGHM - Opuszczanie miejscowości przez ludzi młodych w poszukiwaniu pracy - Zwiększające się szkody górnicze oraz negatywne oddziaływanie kopalń

Problemy rozwoju miejscowości

W wyniku analizy zapisów SWOT ustaliliśmy problemy, które wymagają w najbliższych latach podjęcia działań - w celu wyeliminowania lub zmniejszenia ich negatywnego wpływu na rozwój Jerzmanowej. Niżej wymienione problemy są podstawą do opracowania i przyjęcia celów odnowy miejscowości:

- Niski poziom integracji wśród mieszkańców
- Mała powszechna świadomość ekologiczna
- Ograniczona ilość terenów pod inwestycje publiczne i miejsca zielone
- Niewystarczająca oferta i baza sportowo-rekreacyjna oraz kulturalna, mająca wpływ na integrację i aktywność wśród mieszkańców
- Mała ilość inicjatyw wśród mieszkańców oraz brak umiejętności w wykorzystywaniu dostępnych narzędzi na rzecz rozwoju sołectwa (w tym pozyskiwania środków finansowych)
- Nieefektywna promocja istniejących aktywnych grup mieszkańców i ich działań
- Słabo rozwinięta mała przedsiębiorczość oraz specyficzna działalność gospodarcza

OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

Jak zaznaczyliśmy w części wstępnej Planu, jednym z istotnych źródeł finansowania jego realizacji jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – Oś 3 – Odnowa i rozwój wsi. Z tej pomocy mogą skorzystać miejscowości gmin wiejskich, gmin miejsko-wiejskich i gmin miejskich z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców. Jerzmanowa położona jest w gminie wiejskiej i liczy 946 mieszkańców. Bezpośrednim odbiorcą pomocy i realizatorem przedsięwzięć może być:

- gmina,
- instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego,
- kościół lub związek wyznaniowy,
- organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego.

Przedsięwzięcia nie mogą mieć charakteru komercyjnego i muszą służyć osiągnięciu założonych w planie i projekcie celów operacji i ich zachowania przez 7 lat od dnia dokonania przez agencję płatniczą płatności ostatecznej.

Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia.

Poniżej zostały przedstawione zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w latach 2008-2015, **umieszczone w kolejności wynikającej z ustalonych priorytetów rozwoju miejscowości w trzech grupach zagadnień.** W każdej grupie na pierwszym miejscu są najpilniejsze do realizacji. Wzięto pod uwagę kryterium możliwości ich realizacji ze względów społecznych, ekonomicznych i organizacyjnych. Jest to lista otwarta, która w trakcie realizacji planu może być modyfikowana i uzupełniana. **Szczegółowy opis poszczególnych przedsięwzięć oraz projekty, dokumentacje i kosztorysy prac (jeśli będą wymagane) stanowiąc będą oddzielne dokumenty opracowane zgodnie z prawem oraz obowiązującymi przepisami.** Przewidziano różne źródła finansowania działań w tym zaangażowanie mieszkańców wsi i ich nieodpłatna praca na rzecz swojej miejscowości. Wcześniej przyjęte cele rozwoju wynikają wprost ze zidentyfikowanych problemów, a dla ich realizacji mieszkańcy ustalili szereg przedsięwzięć i zadań.

1. Wygląd wsi

Cel 1.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej sołectwa pod potrzeby mieszkańców.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
1.1.1. Budowa placu zabaw dla dzieci	Organizacja miejsca do bezpiecznej aktywności ruchowej dzieci oraz kształtowanie terenu umożliwiającego nawiązywanie kontaktów wśród rodziców, wymiany informacji i ich integracji jako mieszkańców
1.1.2. Zagospodarowanie placu i basenu przeciwpożarowego (nasadzenie roślin, montaż ławek, parking obok kościoła, budowa fontanny, oświetlenie – ozdobne latarnie parkowe)	Na potrzeby tzw. Centrum Wsi. Miejsca spotkań i kontaktów społecznych – wpływającego na wzrost poczucia integracji i tożsamości lokalnej wśród mieszkańców. Wizytówka wsi - podnosząca jej estetykę i atrakcyjność turystyczną
1.1.3. Nasadzenia drzew, krzewów i roślin ozdobnych w miejscowości	Tworzenie terenów zielonych i poprawa estetyki wsi
1.1.4. Odnowienie i pielęgnacja alei lipowej oraz pomnika	Dbanie o miejsca zielone i estetykę miejscowości
1.1.5. Utworzenie punktu widokowego	Animowanie turystyki lokalnej - prezentacja krajobrazu Wzgórz Dalkowskich. Tworzenie oferty aktywności ruchowej i wypoczynku dla mieszkańców

Cel 1.2. Budowa i rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
1.2.1. Zagospodarowanie terenu przy istniejącym boisku sportowym - budowa kompleksu boisk (boisko do piłki nożnej, ręcznej, siatkowej, kortów tenisowych wraz z obiektami zaplecza)	Zwiększenie aktywności ruchowej i sportowej społeczności. Kreowanie miejsc spotkań i integracji. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości

1.2.2. Rozbudowa i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych (szlaków turystycznych)	Rozwój bazy rekreacyjnej jak również infrastruktury dla celów organizowania turystyki. Promocja obszarów wiejskich
1.2.3. Zagospodarowanie parku pod kątem rekreacyjno-przyrodniczym	Zwiększenie oferty rekreacyjnej oraz dbanie o miejsca zielone. Wzrost atrakcyjności turystycznej
1.2.4. Utworzenie akwenu wodnego	Budowa miejsca rekreacji i wypoczynku - wzrost atrakcyjności turystycznej

Cel 1.3. Wzrost świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
1.3.1. Monitoring terenów	Czynna ochrona środowiska i eliminowanie zagrożeń
1.3.2. Edukacja dzieci i młodzieży	Poprawa ochrony środowiska poprzez świadome działania mieszkańców
1.3.3. Likwidacja dzikich wysypisk	Czynna ochrona środowiska i przyrody
1.3.4. Zwiększenie liczby kontenerów	Rozbudowa infrastruktury umożliwiającej pro-ekologiczne zachowania
1.3.5. Stworzenie pakietu informacyjnego dla mieszkańców (ulotki, plakaty, informacja na stronie internetowej gminy)	Edukacja społeczności lokalnej
1.3.6. Akcja promocyjna „Segregujemy odpady”	Edukacja społeczności lokalnej

2. Mieszkańcy i ich aktywność

Cel 2.1. Integracja mieszkańców oraz stworzenie wspólnej oferty kulturalnej dla wsi.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
2.1.1. Budowa amfiteatru ze sceną	Wzbogacenie oferty kulturalnej wsi - kształtowanie miejsca spotkań, nawiązywania i podtrzymywania kontaktów, integracji i aktywności mieszkańców
2.1.2. Wspólna organizacja imprez okolicznościowych - festynów, zabaw, imprez sportowych oraz konkursów	Tworzenie okoliczności sprzyjających rozwijaniu opisywanych wyżej celów. Rozwój i kultywowanie tożsamości społecznej
2.1.3. Organizacja spotkań dla mieszkańców sołectwa	Określenie zapotrzebowania i oczekiwań mieszkańców jak również przekazanie informacji o możliwościach stowarzyszenia się i organizowania w grupy zainteresowań
2.1.4. Budowa nowego Gminnego Ośrodka Kultury	Animowanie i wspieranie życia kulturalnego i społecznego na wsi. Miejsce informacji turystycznej

Cel 2.2. Promocja aktywnych grup społecznych.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
2.2.1. Bieżące i aktualizowane informacje na stronie internetowej gminy	Promocja podejmowanych działań i docenianie aktywności społecznej (tworzenie platformy wymiany informacji w sołectwie)
2.2.2. Postawienie tablicy informacyjnej	Tworzenie platformy wymiany informacji w sołectwie
2.2.3. Gazetka prezentująca wydarzenia i podejmowane inicjatywy stowarzyszeń, szkół i przedszkoli	Promocja podejmowanych działań i docenianie aktywności społecznej (tworzenie platformy wymiany informacji w sołectwie)

3. Aktywność gospodarcza

Cel 3.1. Rozwój agroturystyki.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
3.1.1. Szkolenia w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych i możliwości otrzymania pomocy finansowej wspierającej takie działania	Własna edukacja i nabywanie umiejętności.
3.1.2. Wyjazdy studyjne do innych gospodarstw agroturystycznych	Wymiana doświadczeń i nabywanie nowych umiejętności (edukacja)

Cel 3.2. Rozwój małej przedsiębiorczości oraz specyficznej działalności gospodarczej.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
3.2.1. Szkolenia dla mieszkańców z przedsiębiorczości i możliwości otrzymania pomocy na rozpoczęcie działalności	Własna edukacja i nabywanie umiejętności. Poprawa jakości życia
3.2.2. Zinventaryzowanie istotnych lokalnych wytwórców i producentów	Utworzenie bazy danych – promocja wsi
3.2.3. Umiejscowienie w planie zagospodarowania przestrzennego na terenie miejscowości terenów pod działalność usługowo-gospodarczą	Umożliwienie i ułatwienie rozwoju przedsiębiorczości we wsi
3.2.4. Kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe oraz szkolenia w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności mieszkańców (np. rzemiosła, rękodzieła artystycznego, tradycyjnej żywności)	Własna edukacja i nabywanie umiejętności. Poprawa jakości życia
3.2.5. Stworzenie pakietu informacyjnego i oferty promocyjnej na zewnątrz (ulotki, foldery, strona internetowa)	Promocja walorów, usług i produktów wsi - nawiązanie kontaktów, sondaż

Przedmiotem przedsięwzięcia, jakie zaplanowaliśmy w pierwszej kolejności do realizacji z PROW-u w ramach osi 3 – „Odnowa i rozwój wsi” jest; budowa amfiteatru ze sceną, placu zabaw dla dzieci, zagospodarowanie placu i basenu przeciwpożarowego oraz zagospodarowanie terenu przy istniejącym boisku sportowym - budowa kompleksu boisk.

Realizacja wskazanych działań pozwoli na kształtowanie miejsc podtrzymywania i nawiązywania kontaktów społecznych, spędzania wolnego czasu oraz pobudzania aktywności i integracji wśród mieszkańców. Przełoży się na rozwój życia kulturalnego i tożsamości wsi - wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności i przyczyni się do wzrostu atrakcyjności naszej miejscowości.

Nadzieje jakie wiążemy z tymi działaniami, wiążą się z większością przyjętych przez nas celów odnowy miejscowości. Obiekty będą spełniały funkcje użyteczności publicznej z przeznaczeniem na czasowy pobyt ludzi.

Szacunkowy koszt realizacji.

Umieszczone w tabeli dane dotyczące czasu realizacji, szacunkowych kosztów, źródeł finansowania nie wynikają ze szczegółowo opracowanych projektów. Wszystkie mogą ulec zmianie w wyniku dalszych prac nad zadaniami i przedsięwzięciami. Dynamika naszych czasów zapewne ujawni nowe źródła finansowania, technologie i możliwości realizacyjne. Należy pamiętać, że realizacja przedsięwzięć i zadań w dużej mierze zależy od aktywności mieszkańców. **Wymienione w tabeli kwoty nie są związane jakimikolwiek zapewnieniami ich przyznania zarówno ze strony Gminy, jak i innych źródeł.** Dopiero starania mieszkańców, wsparte ze strony innych podmiotów, mogą sprawić, że zostaną uzyskane i wspomogą rozwój wsi. Kolejność wynika ze wcześniej ustalonego podziału na trzy grupy i hierarchii w tych grupach.

Nazwa zadania/przedsięwzięcia	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt [tyś. PLN]	Przewidywane źródła finansowania	Odpowiedzialny za realizację + współpracownicy
Wygląd wsi				
1.1.1. Budowa placu zabaw dla dzieci	2009-2010	100	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
1.1.2. Zagospodarowanie placu i basenu przeciwpożarowego (nasadzenie roślin, montaż ławek, parking obok kościoła, budowa fontanny, oświetlenie – ozdobne latarnie parkowe)	2009-2010	350	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
1.1.3. Nasadzenia drzew, krzewów i roślin ozdobnych w miejscowości	2010-2011	20	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + gmina, NGO, LGD
1.1.4. Odnowienie i pielęgnacja alei lipowej oraz pomnika	2010-2011	5	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + gmina, NGO, LGD
1.1.5. Utworzenie punktu widokowego	2011-2012	Ustalony w projekcie	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy, LGD
1.2.1. Zagospodarowanie terenu przy istniejącym	2009-2012	1 200	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy

boisku sportowym - budowa kompleksu boisk (boisko do piłki nożnej, ręcznej, siatkowej, kortów tenisowych wraz z obiektami zaplecza)				
1.2.2. Rozbudowa i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych (szlaków turystycznych)	2010-2013	120	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina, LGD lub NGO + mieszkańcy
1.2.3. Zagospodarowanie parku pod kątem rekreacyjno-przyrodniczym	2010-2011	25	Fundusze UE, Budżet gminy, LGD	Gmina + mieszkańcy
1.2.4. Utworzenie akwenu wodnego	2012-2013	Ustalony w projekcie	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
1.3.1. Monitoring terenów	2008-2015	0	-	Mieszkańcy
1.3.2. Edukacja dzieci i młodzieży	2008-2015	Ustalony w projekcie	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Szkoła, przedszkole, GOK, NGO, LGD + mieszkańcy
1.3.3. Likwidacja dzikich wysypisk	2009-2010	Ustalony w projekcie	WFOŚiGW, Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
1.3.4. Zwiększenie liczby kontenerów	2009-2010	30	WFOŚiGW, Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
1.3.5. Stworzenie pakietu informacyjnego dla mieszkańców (ulotki, plakaty, informacja na stronie internetowej gminy)	2010	25	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina, NGO, LGD + mieszkańcy
1.3.6. Akcja promocyjna „Segregujemy odpady”	2010	10	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina, NGO, LGD + mieszkańcy
Nazwa zadania/przedsięwzięcia	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt [tyś. PLN]	Przewidywane źródła finansowania	Odpowiedzialny za realizację + współpracownicy
Mieszkańcy i ich aktywność				
2.1.1. Budowa amfiteatru ze sceną	2009-2010	200	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
2.1.2. Wspólna organizacja imprez okolicznościowych - festynów, zabaw, imprez sportowych oraz konkursów	2009-2015	15 /rok	NGO, mieszkańcy, Budżet gminy, Fundusze UE, sponsor	Mieszkańcy, NGO, LGD + gmina
2.1.3. Organizacja spotkań dla mieszkańców sołectwa	2009-2010	0	-	Dyrektor GOK + mieszkańcy, NGO
2.1.4. Budowa nowego Gminnego Ośrodka Kultury	2010-2013	Ustalony w projekcie	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
2.2.1. Bieżące i aktualizowane informacje na stronie internetowej gminy	2008-2015	0	-	Gmina + mieszkańcy, NGO, LGD
2.2.2. Postawienie tablicy informacyjnej	2009	1	Mieszkańcy lub NGO	Mieszkańcy lub NGO
2.2.3. Gazetka prezentująca wydarzenia i podejmowane inicjatywy stowarzyszeń, szkół i przedszkoli	2009-2015	Ustalony w projekcie	NGO, sponsor Budżet gminy	Gmina lub NGO

Nazwa zadania/przedsięwzięcia	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt [tyś. PLN]	Przewidywane źródła finansowania	Odpowiedzialny za realizację + współpracownicy
Aktywność gospodarcza				
3.1.1. Szkolenia w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych i możliwości otrzymania pomocy finansowej wspierającej takie działania	2009-2013	6-8 /rok	NGO, ARR, Budżet gminy Fundusze UE, PUP	Mieszkańcy, NGO lub LGD + PUP, ARR
3.1.2. Wyjazdy studyjne do innych gospodarstw agroturystycznych	2009-2013	10-20 /rok	NGO, LGD, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy, NGO lub LGD + Gmina
3.2.1. Szkolenia dla mieszkańców z przedsiębiorczości i możliwości otrzymania pomocy na rozpoczęcie działalności	2009-2015	2 /rok	NGO, ARR, Budżet gminy Fundusze UE, PUP	Mieszkańcy i NGO + PUP, LGD, NGO, ARR
3.2.2. Zinwentaryzowanie istotnych lokalnych wytwórców i producentów	2009	2	Budżet gminy, mieszkańcy, LGD	Mieszkańcy, NGO lub LGD + Gmina
3.2.3. Umiejscowienie w planie zagospodarowania przestrzennego na terenie miejscowości terenów pod działalność usługowo-gospodarczą	2009	Ustalony w projekcie	Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
3.2.4. Kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe oraz szkolenia w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności mieszkańców (np. rzemiosła, rękodzieła artystycznego, tradycyjnej żywności)	2009-2015	10 /rok	NGO, ARR, Budżet gminy, inwestorzy, Fundusze UE, PUP	Mieszkańcy + PUP, LGD, NGO, ARR, inwestor
3.2.5. Stworzenie pakietu informacyjnego i oferty promocyjnej na zewnątrz (ulotki, foldery, strona internetowa)	2009-2015	5 /rok	NGO, LGD, Budżet gminy, Fundusze UE	NGO, LGD, Gmina + mieszkańcy

Użyte skróty w tabeli:

Budżet gminy	– budżet Gminy Jerzmanowa,
DZMiUW	– Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
Fundusze UE	– fundusze Unii Europejskiej w tym Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
Gmina	– Gmina Jerzmanowa,
Inwestor	– inicjatywa podmiotu gospodarczego; fundusze z sektora gospodarczego,
LGD	– Lokalna Grupa Działania realizująca Program LEADER w regionie,
Mieszkańcy	– mieszkańcy Jerzmanowej w tym lokalne organizacje pozarządowe (działające we wsi), praca własna mieszkańców, pomoc zdobyta przez nich w tym uzyskane dochody z działalności,
NGO	– organizacje pozarządowe; fundusze pozyskane przez te organizacje
PUP	– Powiatowy Urząd Pracy,
Starostwo	– Starostwo Powiatowe w Głogowie,
UM	– Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego lub podległe mu jednostki,
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
ARR	– Agencja Rozwoju Regionalnego.

REALIZACJA PLANU

Zasady realizacji planu.

- Plan stanowi drogę, po której będziemy razem szli i osiągać kolejne cele rozwoju naszej miejscowości.
- Ważnymi uczestnikami realizacji Planu jesteśmy my jako mieszkańcy. Osiąganie kolejnych celów w dużej mierze będzie uzależnione od naszej aktywności osobistej.
- Bardzo istotne będą działania organizacji pozarządowych, w których sami będziemy działali lub, które zachęcimy do współpracy.
- Gmina będzie aktywnym ośrodkiem pobudzającym i wspierającym realizację naszego Planu.
- W celu aktywnego włączenia nas jako mieszkańców do realizacji przedsięwzięć, Rada Sołecka włączy się do opracowania programu współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem. W programie zostaną określone formy i metody współpracy, zasady wymiany informacji i wspierania działań organizacji pozarządowych.
- Coroczne spotkania związane z oceną realizacji Planu będą również służyły do planowania działań na najbliższy rok. Na spotkanie my mieszkańcy zaprosimy wszystkich, którzy chcą i mogą nam pomóc, a zwłaszcza organizacje pozarządowe, władze gminy, sąsiadów z zaprzyjaźnionych miejscowości.
- Wspólnie z innymi miejscowościami z gminy i regionu opracujemy zasady wymiany doświadczeń i wspólnego działania dla jeszcze bardziej efektywnego realizowania Planu.
- Władze Gminy będą uczestniczyły w spotkaniach organizowanych przez sołectwo, organizacje pozarządowe i aktywne grupy mieszkańców. Spotkania będą zwoływane przez bezpośrednio zainteresowane grupy, a ich tematem będą wspólne działania związane z realizacją Planu.

Sposoby monitorowania, oceny i aktualizacji planu

- Monitorowanie będzie organizował i nadzorował Wójt wspólnie z sołtysem, wskaźnikami będą stopnie realizacji zadań i przedsięwzięć określone procentowo.
- Monitorowane będą podstawowe zadania i przedsięwzięcia związane z realizacją planu.
- Wyniki monitorowania będą przedmiotem corocznych sprawozdań z postępu realizacji Planu, składanego Radzie Gminy i na zebraniu otwartym w miejscowości.
- Zarówno Rada, jak i mieszkańcy oceniają realizację Planu, dokonają również identyfikacji słabych i mocnych stron realizacji planu.
- Mieszkańcy, co trzy lata będą aktualizowali plan metodą uspołecznioną, zgodną z metodą przyjętą przy jego opracowaniu.
- Inicjatorem aktualizacji będzie Rada Sołecka wspólnie z Wójtem i Radą Gminy.

Komunikacja społeczna

- Wójt i sołtys, jako główni animatorzy realizacji Planu, będą systematycznie informowali opinię publiczną o działaniach związanych z realizowanymi przedsięwzięciami. W tym celu ustalą między sobą zasady przekazywania informacji o podejmowanych działaniach.
- Główną drogą informowania będzie lokalna prasa, radio, telewizja i internet.
- Komunikaty będą kierowane do mieszkańców miejscowości i gminy (informacja wewnętrzna) jak również do odbiorców regionalnych i ogólnokrajowych (informacja zewnętrzna).
- Największy nacisk zostanie położony na informacje skierowane do odbiorców lokalnych.
- W przekazywaniu informacji do mieszkańców zostaną wykorzystane również środki przekazu zwyczajowo przyjęte w gminie (tablica ogłoszeń, informowanie na spotkaniach, informacja przekazywana przez sołtysów itp.).
- Radni, mieszkańcy, zainteresowane osoby i podmioty będą miały bieżący dostęp do informacji o realizacji Planu. Ograniczeniem będą tylko przepisy prawa, określające zasady udostępniania informacji przez Urząd Gminy.

Materiały źródłowe:

1. *Wilczyński R., Odnowa wsi perspektywą rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, RCDRRiOW Poznań 2003.*
2. *Inwentaryzacja Przyrodnicza Gminy Jerzmanowa, 2007*
3. *Informacje bezpośrednie z Gminy Jerzmanowa.*
4. *<http://pl.wikipedia.org>*
5. *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jerzmanowa, sierpień 2007.*
6. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jerzmanowa. 26.06.2007 r.*